

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Alegerile. — Anteproiectul codului comercial. — Criza. — Cum se calculează dotația fondului de rezervă scutită de impunere? — Situația sumară a Băncii Naționale a României. — Convocare.

Alegerile

Pe lângă părerile greșite și nejustificate, ce existau în unele cercuri politice despre însușirile de bărbat politic a dlui Prof. Iorga, faptul, că nici Dsa și nici ceilalți miniștri, din actualul Guvern, nu au partide, și prin urmare nu dispun de nici o organizație politică, — au produs o neîngăduită nedumerire în opinia publică, cu privire la sorții de izbândă a Guvernului în alegerile parlamentare. Prea puțin ne cunoaștem pe noi înși-ne, prea puțin experiențe am putut culege din manifestarea vieții politice, atât de falsificată; în special noi ardelenii, suntem prea neîncrezători, pentru a avea o orientare sigură în chestiuni obștești.

Prezența dlui Argetoianu (mâna de fier) în Guvern, lăsa de bănuț că acest expert și energie bărbat politic își dă seama ce vrea, și că este destul de autoritar pentru a putea asigura reușita alegerilor. Pactul legat cu Partidul Național-liberal a făcut, ca ultimele rămășițe de nedumeriri să dispară.

Această revistă, care nu face decât politică economică, și care numai din punct de vedere al intereselor economice ale țării face vreo critică activității Guvernului, îi sunt străine luptele politice. — Acestea o interesează numai

întrucât ele au vre-un efect oare-care asupra moravurilor, și dacă învingătorii și vor, ori nu, în stare să îndrepteze situația economică atât de jalnică.

Se zice că alegerile vor fi libere. Deși asupra vieții politice a țării s'au înstăpânit partidele, cari toate fac greșala de a pune mai presus de interesele țării pe cele de partid, încât orice acțiune care ar micșora cel puțin, dacă nu ar putea zdrobi chiar puterea lor, este salutară pentru țară; totuși pentru întro-narea unor moravuri civilizate, noi dorim, ca alegerile să fie de fapt libere. Partidul plecat dela putere, după o guvernare foarte grea de 2¹/₂ ani s'a uzat, încât el nu mai poate avea șanse de biruință în alegeri. Cel mai puternic partid din opoziție e cartelat cu Guvernul, încât credem, că nu greșim prevădind biruința Guvernului în alegeri, mai ales când actuala lege electorală este atât de favorabilă pentru oricare Guvern. Intre astfel de împrejurări nu vor putea izbuti dintre candidații opoziției, decât ceice de fapt se bucură de vre-o popularitate; și așa în parlament vor ajunge elemente serioase, încât vom avea cel mai valoros parlament, din câte am ales după războiu. Zicem valoros, pentru că prin lozincă ce și-a impus Guvernul actual, de a alcătui listele astfel, încât să fie reprezentate, după importanța lor, toate păturile sociale și toate organizațiile profesionale, se prevede că alcătuirea Parlamentului va fi completă și dinamică.

Pentru pecetea aceasta, pe care dl Profesor Iorga s'a năzuit cel puțin să i-o imprime viitorului Parlament, — și pentru libertatea alegerilor, respectate și de Guvernul trecut, trebuie să ne bu-

curăm. Ele constituie un progres, o garanție pentru civilizarea luptelor politice, pe cari cu toții le dorim ridicate din mocirla, în care se desfășurase până aci. Luptele politice vor trebui să înceteze de a fi atât de sălbatice; conducătorii lor trebuiesc constrânși să se dede a le fi rușine de samavolniciei și de disprețuirea legilor și a bunului simț.

Luptele politice trebuie să fie fecunde pentru fără și neam.

SPECTATOR.

Anteproiectul codului comercial.

XII.

Cine are dreptul să atace hotărârile adunărilor generale ?

Codurile noastre azi în vigoare acordă fiecărui acționar dreptul de a ataca acele decizii ale adunărilor generale, cari sunt contrare actului constitutiv, statutelor sau legii. Acest drept este inerent dreptului de proprietate asupra acțiunii, ca parte din patrimoniul social, care implică în mod logic și îndreptățirea de a cere respectarea dispozițiilor impuse prin lege sau benevol consimțite prin acceptarea statutelor și a actului constitutiv.

Dispoziția aceasta a fost menținută nemodificată și de anteproiect. (Art. 217).

Pentru a evita vexațiunile la cari o societate pe acțiuni ar putea fi expusă de către acționari de rea-credință, cari din răzburare sau alte interese meschine ar ataca la tot pasul hotărârile adunărilor generale, și astfel mersul normal al societății ar putea fi împiedecat fără motive serioase, — anteproiectul prevede, că atunci când ilegalitatea deciziei atacate nu rezultă în mod evident din însăși deciziunea adunării, fără alte probe, acționarul opozant este dator la cererea Tribunalului să depună o cauțiune fixată de tribunal pentru garantarea eventualelor daune, contrariu acțiunea se stinge.

O spunem categoric, că *acest sistem de a ataca deciziunile abuzive nu este suficient de riguros și nici nu cadrează cu tendința de atâtea ori accentuată a autorilor (Iosif Cohen), de a statornici toate normele legale pentru ocrotirea intereselor sociale și îndeosebi ale micilor*

acționari, ba constituie chiar un regres față de codurile actuale, *cari nu cer dela acționari nici o garanție.*

În realitate aceasta garanție va face iluzoriu dreptul acționarilor de a ataca hotărârile adunărilor generale, cunoscând nepăsarea acționarilor relevată mai sus — pe care anteproiectul se nizuiește a o combate prin alte măsuri. Dacă însă o tendință se promovează prin anumite dispoziții, ca apoi să se combată prin alte dispoziții contradictorii, tendința legiuitorului va rămânea un pium desiderium.

Ilegalitatea deciziunilor adunărilor generale foarte arareori se va putea constata din însăși forma deciziei fără de probe cu martori, și atunci norma va fi depunerea cauțiunii. Care va fi acționarul acela — acționarii sunt numiți în general ființe „imbecile“, — care va consimți să aducă jertfe atât de mari pentru apărarea intereselor sociale? Se va afla desigur și de aceștia, — dar foarte rar.

Se impune prin urmare nu numai suprimarea dispozițiunii cu privire la cauțiune, dar trebuie să se legifereze controlul și cenzurarea din oficiu a hotărârilor adunărilor generale cu privire la legalitatea formală.

Doar acest control judiciar este piatra unghiulară a sistemului pe care se întemeiază în anteproiect materia societăților anonime.

Pentru ce trebuie inițiativa acționarului pentru ca judecătorul oficiului sau tribunalul să poată constata violarea legalității?

În ce privește respectarea statutelor și a actului constitutiv, ar mai putea fi discutabil controlul din oficiu, dar numai în sistemul absolutei libertăți. Acolo ca și în anteproiect unde legiuitorul află de necesară paza justiției — justificată de nenumăratele abuzuri din trecut — controlul din oficiu al justiției este un postulat imperativ al normalizării societăților anonime.

Unele țări au mers și mai departe în această direcție. De exemplu în Germania se admite și cenzurarea fondului hotărârilor adunărilor generale și anularea deciziunilor contrare intereselor sociale se motivează cu „bunele moravuri“, principiu admis de codul civil pentru atacarea convențiilor.

Noi nu admitem însă acest exces al puterii judiciare, pentru că a putea anula și părțile substanțiale din deciziunea unei adunări generale însemnează o imixtiune în agendele interne ale societății, o suplinire a voinței societății, deci absolut incompatibilă cu principiul libertății de acțiune și de inițiativă a ori-cărei societăți cu substrat economic.

O inovațiune laudabilă a anteproiectului înscrisă tot pentru apărarea intereselor micilor acționari, este aceea care prevede, că „Acționarii cari nu primesc deciziunile luate de adunare asupra schimbării obiectului principal, felului societății sau prelungirii duratei ei, când aceasta nu a fost prevăzută în actul constitutiv sau statute, au dreptul de a se retrage din societate și de a obține plata acțiunilor lor, în proporție cu activul social ce ar rezulta după ultimul bilanț aprobat”. (Art. 220).

Este incontestabil că *obiectul, felul și durata* societății sunt elemente esențiale în determinarea deținătorului de capital mobilier de a semna acțiuni și a pune astfel economiile sale la dispoziția societății. Este deci firesc, ca atunci când elementul inițial, când scopul societății se modifică, acționarul să nu fie obligat a-și lăsa și pe mai departe capitalul său în societate, așa precum este obligat după codurile în vigoare.

Din aceste considerațiuni dispoziția este perfect juridică și nu i se poate aduce obiecțiunea, că ar fi în contradicție cu normele de funcționare a mecanismului societăților comerciale, și în deosebi cu acele dispozițiuni cari prevăd anumite *majorități excepționale* pentru hotărârile de acest soi ale adunărilor generale extraordinare.

Dreptul de a părăsi societatea apare tocmai ca un corolar al hotărârilor aduse cu majorități excepționale, deci o garanție în plus întru apărarea intereselor acționarilor.

Sporirea capitalului social este trimis de anteproiect în mod logic în atribuțiunea adunării generale extraordinare. Pentru a împiedeca abuzurile ce se comit în practica actuală prin eschivarea dela plata integrală a acțiunilor semnate, anteproiectul prevede că „*Capitalul social nu poate fi sporit, cât timp capitalul subscris*

nu a fost integral vărsat. Acțiunile nu pot fi emise sub valoarea lor nominală”. (Art. 221).

Prin dispoziția din ultima propoziție se garantează ca numai acele societăți comerciale să-și poată măria capitalul social, cari sunt îndreptățite la acest act prin prosperitatea reală a societății, căci numai acțiunile acestora se pot emite peste sau cel puțin la valoarea nominală. Fără aceasta opreliște legală urcarea de capitaluri ar servi iarăși numai interesele mĂschine ale conducătorilor sau ale acționarilor majoritari, cari urmĂnesc anumite scopuri egoiste.

O dispoziție obișnuită în statutele societăților comerciale a fost preluată de anteproiect și anume aceea, că „*Cel puțin jumătate din numărul acțiunilor în caz de sporire de capital se va destina vechilor acționari în proporția numărului acțiunilor ce posedă, cu obligațiunea de a subscrie în termenul prevăzută de societate, după expirarea acestui termen acțiunile vor putea fi subscribe de public*”. (Art. 224).

Aceasta justă recompensă a primilor acționari, care până azi era asigurată de regulă în statute, dar numai facultativ, devine o normă legală, obligatorie pentru societate.

O altă dispoziție cu caracter de novum este aceea, că *acele deciziuni ale adunării generale, prin cari se hotĂrește sporirea capitalului social își pierd efectul dacă nu au fost aduse la îndeplinire în termen de un an*. (Art. 225).

În urma acestei dispozițiuni societățile comerciale se vor gândi bine înainte de a decide urcarea capitalului și nu se va expune la cheltuieli, inutile și la blamaj, dacă semnarea în scurtă vreme a acțiunilor nu este verosimilă.

* * *

Administrarea societăților pe acțiuni.

(§§-ii 227—250)

XIII.

Normele de administrațiune constituiesc fără îndoială capitolul cel mai important în materia societăților anonime. Prosperitatea și existența unei societăți depinde — în afară de conjecțiunile economice — de felul în care se administrează și în special de priceperea, hĂrnicia și onestitatea administratorilor

și directorilor. Trecutul mai apropiat vădește o parțială eclipsire a acestor sănătoase principii de administrație.

Numeroasele falimente și concordate forțate din deceniul recent ne dovedesc că în epoca nestabilității și nesigurăței de după războiu la conducerea multor societăți pe acțiuni și-a făcut loc risipa până la jaf, incapacitatea și chiar capacitatea frauduloasă. — Aceasta dezastruoasă debandadă s'a putut încuibării la societățile anonime și în lipsa unei precise reglementări legale a răspunderilor și în general a obligațiilor administratorilor. În situația actuală cea mai mare parte din Consiliile de administrație sunt niște simple ficțiuni în ce privește conducerea reală a societăților anonime.

Consiliile de administrație aproape la toate societățile anonime mai însemnate (societăți industriale și bancare) sunt invadate de simandicoase persoane politice, recrutate din toate partidele, a căror exclusivă preocupare este să ridice punctual tantiemele și jetoanele de prezență. Prezența acestor figuri decorative în Consiliile de administrație constituie un permanent trafic de influență, un factor de corupție socială, iar pentru societățile respective un focar de paraziți cari rod la existența și prosperitatea lor.

Nu este prin urmare de mirare că reglementarea administrației societăților pe acțiuni formează una dintre cele mai grele probleme pentru legiuitorii moderni.

Autorii anteproiectului au atacat și ei curajos și radical problema aceasta. Prin dispozițiuni detaliate și — în raport cu legile noastre în vigoare — foarte vaste și numeroase, se nizuiesc a face dintr'un factor decorativ și parazit, cum este azi Consiliul de administrație, un organ de conducere reală, punându-l în serviciul propășirii societăților anonime pe acțiuni, factori indispensabili ai progresului general economic.

Având în vedere că o cauză a risipei a fost și numărul nelimitat al membrilor din Consiliile de administrație, anteproiectul prevede ca o inovație cuminte, că „numărul administratorilor nu poate trece de șapte”. (Art. 227).

Consecvent tendinței de a oblădui pe micii acționari, principiu care stă la baza

anteproiectului, se prevede iarăși ca o dispoziție nouă și necunoscută în codurile existente: „*minoritatea acționarilor reprezentând cel puțin o zecime din capitalul reprezentat în adunare, vor putea desemna în fiecare an un membru în Consiliul de administrație*”. (Art. 227).

Pentru a preveni sau micșora eventualele operațiuni frauduloase anteproiectul institue *incompatibilitatea* pentru motive de *incapacitate sau imoralitate*. Astfel persoanele falite sau cele condamnate pentru fapte infamante (abuz de încredere, calomnie, fals, furt, escrocherie, gestiune frauduloasă etc.) și în genere pentru orice altă infracțiune care după codul penal ar atrage după sine interzicerea de a ocupa vreun serviciu public (§ 228), nu pot fi membrii în Consiliul de administrație al nici unei societăți pe acțiuni.

Dacă este numai un singur administrator, acesta trebuie să fie *cetățean român* și să aibă *domiciliul în țară*, tot așa majoritatea membrilor din Consiliul de administrație când administrația aparține mai multor persoane. (Art. 229). Este fără îndoială o dispoziție dictată de considerațiuni patriotice. Rămâne însă de văzut, dacă se potrivește cu politica mai nouă a țării noastre, care tinde spre captarea capitalului străin?

În concordanță cu constituția țării care nu admite dobândirea imobilelor rurale de către străini, anteproiectul prevede ca „societățile care vor să dobândească *imobile rurale* în vederea unei exploatare industriale, forestiere sau agricole, trei sferturi din membrii Consiliului de administrație și supraveghere vor trebui să fie *cetățeni români*”.

Garanția administratorilor. — Ea servește eficacitatea răspunderii administratorilor pentru daunele pricinuite societății și creditorilor ei prin gestiune culpabilă sau chiar delictuoasă. — Fiecare administrator trebuie să depună înainte de intrarea în funcțiune o garanție *în acțiuni de ale societății*, care la un capital social până la 10 000.000 Lei trebuie să reprezinte *a doua sută parte*, iar peste 10 milioane Lei încă *a treia sută parte*, care se adaugă la garanția de a doua sută parte. (§. 230).

Problema garanției cerută dela administratori a format obiectul unei înde-

lungate controverse teoretice pro și contra. Adversarii garanției susțin că garanția nu e democratică, fiindcă împiedică elementele vrednice și capabile dar lipsite de avere să facă parte din conducerea marilor întreprinderi economice.

Anteproiectul a adoptat soluția contrară și credem că soluția din proiect este mai adecvată moravurilor noastre publice. Garanția, pe lângă celelalte cautele legale, a fost impusă de numeroasele abuzuri și fraude în stil mare, autorii cărora și-au însușit avutul acționarilor — și la bănci al deponenților pentru scopurile lor personale, ori s'au avântat fără nici un scrupul în afacerile cele mai riscate, fără a avea pregătirea necesară și fără a se teme de eventuale pierderi, cari nu erau ale lor.

Credem împreună cu autorii anteproiectului că garanția va constrânge pe administratori la mai multă precauțiune și din ea se va putea acoperi cel puțin în parte daunele pricinuite acționarilor și creditorilor prin fapte necugetate sau chiar criminale.

Rămânând însă ca organizațiile profesionale (Asociațiile bancare și camerele de industrie și comerț) să se declare asupra sumei garanției, care nu trebuie să stângenească propășirea societăților anonime, dar totuși să corespundă și scopului cărui este destinată.

Nu înțelegem însă nici decum pentru ce trebuie să se depună garanția numai în acțiuni de ale societății!

Doar când răspunderea administratorilor și respective obligația lor de despăgubire devine exigibilă, și acțiunile date ca gaj se compensează cu daunele pricinuite, societatea își recuperează propriile ei acțiuni, ceea ce este expres interzis prin art. 194. — *Aceasta flagrantă contrațicere nu poate deveni lege.*

Recâștigarea propriilor acțiuni nu poate fi admis din imposibilitate principală, căci s'ar putea întâmpla ca societatea să-si recâștige în felul acesta toate acțiunile, în care caz n'ar mai putea funcționa legal, lipsindu-i organul principal de hotărâre și control, care este adunarea generală a acționarilor.

Credem apoi că garanția afectată de pildă în numerar care s'ar fructifica sau

în efecte producătoare de dobânzi, ar constitui garanții mult mai eficace pentru societate decât propriile ei acțiuni cari sunt destinate să circule în comerț și nu să fie încuiate în casseria societății.

Este bună dispoziția, că în caz de concurență cu creditorii particulari ai administratorilor, societatea are dreptul de *privilegiu* (de preferință) asupra garanției care constituie gajul societății și al creditorilor ei. (Art. 231).

Pentru a se pune capăt practicei de azi, când ședințele Consiliilor de administrație nu se pot ține în lipsă de membrii sau se țin cu un număr minimal de membrii, anteproiectul prevede, că *pentru a se putea aduce de către Consiliul de administrație deciziune valabilă, este necesară prezența a jumătate din numărul membrilor.* Actul constitutiv poate însă să prevadă un număr mai mare. Când consiliul se compune din 7 membri, trebuie deci să fie de față cel puțin 4 membrii. Un administrator poate reprezenta numai pe unul dintre ceilalți administratori.

Organele noi necunoscute de legile în vigoare, dar puse în funcțiune de practica comercială și adoptate de anteproiect sunt: *administratorii delegați și comitetele de direcție.*

Dar pentru a nu face inutil Consiliul de administrație și pentru a nu înlesni desinteresarea celorlalți membrii din consiliu, proiectul nu admite *delegarea tuturilor atribuțiilor*, ci numai o parte din ele, de pildă operațiunii de însemnătate secundară, deciziunile de importanță capitală, cum ar fi achiziționarea sau vânzarea de imobile, rămânând rezervate plenului.

Ar fi însă de dorit ca proiectul definitiv și legea nouă să conțină precizuni în această privință, căci lipsa de precizuni va duce în practică la abuzuri sau la neaplicarea acestui articol.

Delegarea administratorului sau a comitetului de direcție se face de către Consiliul de administrație, care fixează totodată și retribuțiunea lor. Stabilirea retribuțiunii trebuie să fie ratificată de adunarea generală cu majoritatea cerută pentru adunările extraordinare (Art. 234).

Dispoziția aceasta conține iarăși o contradicție, care va trebui eliminată din proiectul definitiv.

Anume retribuțiunile administratorilor se stabilesc de către adunările generale. Ori este nelogic și nejuridic ca un organ să poată transmite mai multe drepturi decât are el însuși. (*Nemo plus iuris ad alterum transferre potest quam ipse habet*). Mai corect ar fi prin urmare, ca stabilirea retribuțiunii să fie lăsată exclusiv în competența adunării generale, căci „ratificarea“ ulterioară de către adunarea generală a unui fapt împlinit știu că în practică se reduce la o simplă formalitate.

Pentru a rupe cu uzul de azi când unii miniștri și foști și viitori miniștri fac parte din câte 35—40 Consilii de administrație, grevând producțiunea națională ca niște frântori imbecili, anteproiectul prevede o opreliște — destul de efemeră de altcum — că „*nimeni nu poate funcționa în Consiliul de administrație la mai mult de șase societăți pe acțiuni, nici în comitetul de direcție la mai mult de două societăți*“. (Art. 235.)

Interdicțiunea referitoare la comitetul de direcție vizează și concurența nelegală. Tot pentru evitarea concurenței nelegale prevede anteproiectul, că „*administratorii delegați și directorii unei societăți pe acțiuni nu pot fi administratori, sau directori sau asociați în alte societăți concurente, nici exercita acelaș comerț pe cont propriu*“ (§. 237).

Responsabilitatea administratorilor formează axa întregii situații juridice a acestora. Art. 165 dela partea generală (dispozițiuni comune) identifică obligațiunile și responsabilitatea administratorilor cu acele ale mandatarului. Art. 239 ne dă o definiție mai precisă și mai amplă pentru administratorii societăților pe acțiuni, făcându-i *responsabili și pentru faptele și omisiunile personalului funcționăresc* (Director și funcționari ajutători): „*Administratorii sunt răspunzători pentru actele îndeplinite de directori sau de personalul ajutător, când dauna nu s'ar fi produs, dacă ei ar fi supravegheat în conformitate cu îndatoririle funcțiunii lor*“. (Art. 239).

Legea nu precizează cari sunt aceste „*îndatoriri*“? Art. 165 în ce privește „*obligațiunile*“ administratorilor trimite la „*lege*“, „*actul constitutiv*“ sau „*statute*“. — Legea nu indică mai de aproape limitele

și formele „*supravegheerii*“, va trebui prin urmare ca acestea să se specifice în statute sau în actul constitutiv. În lipsa acestora se poate prezuma, că administratorii sunt datori să controleze activitatea funcționarilor cu diligența unor *buni gospodari*, sau *buni comercianți*. Răspund prin urmare nu numai pentru omisiune gravă (culpa lata), dar și pentru omisiune ușoară (culpa levis).

Pentru a sili pe administratori să controleze cu deamănuntul gestiunea antecesorilor lor, anteproiectul face pe noui administratori solidar răspunzători cu cei cari i-au precedat imediat, dacă nu denunță censorilor neregularitățile administratorilor precedenți. (Art. 239).

Administratorul se poate desonera de răspundere prin desaprobarea actelor generatoare de pagube, dispoziție existentă și în codurile în vigoare. Desaprobarea trebuie făcută imediat și trecută în registrul deciziunilor Consiliului de administrație când contestatorul a fost de față și în termen de *una lună* dela data ședinței când nu a fost prezent.

Termenul de contestare (desaprobare) în cazul de absență nu este bine fixat. O lună e prea lung termen atunci când administratorul absent a luat cunoștință imediat de hotărârea buclucașă, și este prea scurt când nu a putut lua cunoștință decât de exemplu după 3—4 săptămâni. Textul va trebui prin urmare modificat astfel: „*Pentru deciziunile la care administratorul nu a luat parte, el rămâne răspunzător numai dacă nu a desaprobat hotărârea în forma arătată mai sus imediat ce a avut cunoștință de ea, sau în termen de 8 zile dela ziua când putea să aibă cunoștință*“.

O participare mai activă la agendele societății întese și acele dispozițiuni, cari prevăd că „*Consiliul de administrație trebuie să se întrunească la sediul societății cel puțin odată pe lună, iar comitetul de direcție cel puțin odată pe săptămână*“. (Art. 240).

Da urma).

Dr. IOACHIM TOLCIU, Cluj.

Criza.

Asistăm la cel mai dureros eveniment ce s'a putut înregistra în istoria omenirii și anume la criza economică, internațională, ca repercusiune a cataclismului mondial.

O simplă scânteie aruncată în șirada de paie dela Sarajevo a fost deajuns ca întreagă Fauna și Flora globului să asiste la cel mai trist spectacol și anume, încăerarea întregii lumi, distrugerea tuturor economiilor acumulate de secole, pierderea vieții atâtor oameni prin orice mijloc pus la dispoziția omului de laborator, de știința și tehnica modernă.

Acest războiu, care era prevăzut de mult și a cărui scadență era trecută cel puțin cu un deceniu n'a fost altceva decât tendința de expansiune a popoarelor industriale supra alimentate pentru mărirea imperiului colonial și asigurarea de debușuri noi. Tendința aceasta de expansiune numită și naționalism economic deci a provocat marele flagel, care a rupt tot echilibrul economic cauzând cea mai grozavă criză ce s'a putut înregistra în istoria economică a globului.

Acest curent de naționalism economic a fost practicat de toate statele după războiu înființând taxe vamale prohibiționiste, căutând a trăi numai din resursele proprii, scumpind astfel articolele de prima necesitate tot mai mult, iar posibilitățile de achiziție a articolelor de traiu rămânând aceleași, până când în 1927 Maiu la Geneva s'a deschis conferința armistițiului vamal prin care s'a decis ca Statele să facă între ele unele reduceri a tarifelor vamale, singura cauză care a scumpit standardul vieții, cauzând desechilibrul de prețuri dintre produsele industriale și cele agricole.

Desechilibrul acesta de prețuri între produsele industriale și cele agricole e datorit perfecțiunii mașinismului industrial și a tehnicii moderne, care a supra-alimentat întreagă piața cu produse fără să găsească debușuri pentru desfacere, terminând la urmă cu închiderea uzinei ajungând la acel număr, colosal de șomeri, cari formează o plagă pentru bugetul statelor.

Dar în țările agricole soarta a fost și mai dureroasă, aici tehnica modernă n'a fost prea darnică pentru aducerea prea multor perfecționări, deci randamentul a rămas cam același, ba la noi în urma reformei, agrare a scăzut și scade mereu, atât cantitativ, cât și calitativ încât am ajuns ca vechiul renumit grâu de Dunăre să nu mai fie cotat la bursele de cereale din străinătate.

Prețurile produselor agricole au crescut foarte puțin față de cele ale produselor in-

dustriale deci puterea de consumație a agriculturii a scăzut simțitor.

Deci avem o criză de supra-producție pentru țările industriale și o criză de subconsumație pentru cele agricole.

Remedierea crizei deci s'ar putea face cu sprijinul reciproc al țărilor industriale, cari dispun de capitaluri abundente, împrumutând pe cele agricole, cu o dobândă redusă și ușor de suportat replătitibilă într'un termen mai lung de ani. Acest împrumut nu poate fi numai în bani, ci în mașini și unelte de cari țările agricole au mai mare nevoie, asigurând deci desfacerea produselor industriale, dând de lucru milioanelor de șomeri muritori de foame. La rândul lor țările industriale asigură pe cele agricole de desfacerea produselor.

Fiind deci criza cu caracter internațional, remedierea ei nu se va putea face prin noi înșine, astfel că măsurile propuse, ca: conversiunea datoriilor agricole, colectivizarea proprietății agricole, sunt numai paleative. Deja țăranului i-a ajuns cuțitul la os nemai putând suporta dobânda de 20—25% percepută până eri de unele institute de credit eșite ca ciupercile după ploaie; unde să-i mai spui de colectivizarea proprietății sale, adică întovărășirea mai multora pentru lucrul comun, deci munca forțată ca în Rusia.

La noi s'ar putea face un fel de colectivizare cooperatistă sub egida și cu sprijinul Statului, care să procure credite ieftine cu cel mult 10% și nu 14% dobânda reglementată de legea cametei.

Se vorbește mult, se face multă propagandă, se târăgănesc lucrurile, iar cel care suferă mai mult e țăranul, care nu mai poate suporta greutatea vieții, plătind impozite și dobânzi, grele, iar recolta o vinde pe un preț iluzoriu.

Până când statele industriale ale bătrânei Europe nu vor aduce partea lor de jertfă la salvarea țărilor agricole ajunse la ruină, până atunci propunerile dlui Briand pentru o federalizare a Statelor Unite Europene la fel ca acelor Americane e ceva irealizabil.

V. S.

Cum se calculează dotația fondului de rezervă scutită de impunere?

Curtea de apel din București a dat o deciziune principială în privința scutirii de impozit a dotației fondului de rezervă statutar din venitul net al societăților anonime (art. 32 alin. a.) din Legea pentru unificarea contribuțiilor directe).

În urma faptului, că la stabilirea venitului net imposabil de către comisiunile de impunere acest venit diferă aproape fără excepție de venitul net arătat în bilanțul societăților anonime, s'a ivit întrebarea, dacă cele 10% resp. 5% ale venitului net, cari pot fi scăzute din beneficiul net imposabil — conform art. 32 al. a) din lege — ca dotație a fondului de rezervă statutar, se vor calcula dela beneficiul net arătat în bilanț, sau dela acela stabilit de organele fiscale. Cauza a ajuns în desbaterea Curții de apel București în urma unui recurs introdus de S. A. pentru industria humbacului. Societatea a trecut anume la fondul de rezervă statutar 20% din venitul net arătat în bilanț. Comisiunea de impunere stabilind un venit net imposabil cu aproape 9 milioane mai mare decât cel arătat în bilanț, la stabilirea bazei impozabile, nu a scăzut din acest venit ca dotație a fondului de rezervă, decât 10% calculate asupra venitului net arătat în bilanț. Apelul înaintat de societate a fost respins de comisiunea de apel. Introducându-se recurs la Curte, aceasta a dat câștig de cauză recurentului, stabilind astfel principiul, că societățile anonime pot trece la fondul de rezervă statutar până la 10% respective 5% din venitul net stabilit de organele fiscale ca bază impozabilă, urmând ca suma trecută astfel la rezerve să se scadă din baza impozabilă.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 9 Maiu 1931, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate	8.800,190.792
Devize	3.017,130.650
Monetă divizionară	283,435,241
Portofoliul comercial	7.179,052.076
Avansuri pe titluri și metale prețioase	671,780.513
Datoria Statului	3.616,745.841
Avansuri temporare Tezaurului	2.000,000.000
Efecte publice	845,959.097
Fond. de pens. și asistență pt. personal	140,165.190
Imobile	692.784
Mobilier și mașini de imprimărie	233.586
Cheltuieli de administrație	193,283.703
Argint—Lingouri și monete	7,279.295
Conturi diverse	3,681,737.884
Totalul activelor	31.084,686.652

Pasiv

Capital social	600,000.000
Fond de rezervă	376,270.838
Fonduri pentru amortizări	394,355.047
Fonduri de pensii și asis. pt. personal	147,547.474
Bilete B. N. R. în circulațiune	18.618,712.040
Conturi curente și depozite la vedere	7.933,074.525
Dobânzi și beneficii diverse	261,173.618
Conturi diverse	2.753,553.710
Raportul între stocul de aur și angajamente	33,14%
Raportul între stocul total și angajamente	42,06%

Taxa: { Scot 8%
Dobânda 9%

„ECONOMIA“

Casă de împrumut și păstrare, s. p. a. în Rupeni (Cohalm).

CONVOCARE.

Domnii acționari ai Cassei de împrumut și păstrare „ECONOMIA“, societate pe acții, sunt invitați prin aceasta la a

XXVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Rupea, *Duminecă 14 Iunie 1931, la orele 2 p. m.*, în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul Consiliului de administrație și bilanțul anului de gestiune 1930;
2. Raportul Comitetului de cenzori;
3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1931;
4. Intregirea Consiliului de administrație;
5. Intregirea Comitetului de cenzori;
6. Eventuale alte propuneri.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la această adunare generală, sunt rugați a depune în sensul §-lui 22 din statute, acțiunile și eventual plenipotențele cel mult până în 10 Iunie 1931 la casa societății. Acțiunile se pot depune cel mult până la 7 Iunie 1931 la ori-care institut membru la „Solidaritatea“.

Rupea, la 25 Maiu 1931.

Consiliul de administrație.